

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2009. május 15.

LATIN NYELV

**KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI
ÉRETTSÉGI VIZSGA**

**JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI
ÚTMUTATÓ**

**OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS
MINISZTERIUM**

I. FORDÍTÁS

Anchises tanácsai Aeneashoz
(Verg. Aen. V. 729–39.)

Lectos iuvenes, fortissima corda,
defer in Italiam! ³| Gens dura atque aspera cultu
debellanda tibi Latio est. ⁴| Ditis tamen ante
infernias accede domos, ³| et Averna per alta
congressus pete, nate, meos. ⁴| Non me impia namque
Tartara habent, tristes umbrae, sed amoena piorum
concilia Elysiumque colo. ⁶| Huc casta Sibylla
nigrarum multo pecudum te sanguine ducet. ⁵|
Tum genus omne tuum et, quae dentur moenia, disces. ⁵|
Iamque vale; ²| torquet medios Nox umida cursus, ⁴|
et me saevus equis Oriens adflavit anhelis. ⁴|

Maximálisan elérhető pontszám: 40 pont

A részpontszámokat egy-egy nagyobb gondolati egység végén tüntettük fel. A dolgozat értékelésében a pontszámokat mondatonként kell jelölni. A fordítást akkor tekinthetjük teljes értékűnek, ha a vizsgázó megértette mind a mondat nyelvtani szerkezetét, mind a helyét a kommunikációs folyamatban. Ha a kettő közül csak az egyik valósul meg, a fordítás nem teljes értékű. Ha a tévedés nem lehetetleníti el a szöveg alapvető tartalmának megértését, még akkor se vonjuk le a teljes pontszámot, ha annak oka alapvető grammatikai félreértés! Ha viszont a mondat szerkezetét felismeri a vizsgázó, de nem sikerül a jelentést a szöveggörnyezetnek megfelelően alakítania, teljesítménye nem lehet 50 százaléknál nagyobb. A magyar szöveg minőségével kapcsolatos szempontok: nem a szöveg „irodalmiságát” értékeljük, de csak akkor tekinthető a fordítás kifogástalannak, ha a magyar nyelv szabályai szerint megalkotható mondatokból áll. Értelmetlen mondatokra még akkor sem adhatunk 40 százalékot meghaladó pontszámot, ha a probléma láthatóan nem a latin nyelvi ismeretek hiánya miatt keletkezett. Figyelembe kell venni továbbá a mondatra adható összpontszám 20 százalékáig a szöveg koherenciáját. A szavak jelentését és a mondatok logikai hangsúlyát a szöveg globális megértéséből kell levezetnie a teljes értékű megoldásnak.

Tájékoztató jellegű fordítás:

Válogatott ifjakat, bátor lelkeket vigyél Itáliába! Kemény és vad szokású népet kell legyőznöd Latiumban. De előtte gyere el Dis alvilági otthonába, és a mély Avernuson átkelve keresd velem a találkozást, fiam. Nem az istentelenek tartarusi háza a lakhelyem, a nyomasztó árnyak, hanem az igazak kellemes csapatával az Elysiumban (vagy a kegyesek közösségében a kellemes Elysiumban) lakom. Ide vezet majd el téged a szűzies Sibylla a fekete tehének sok vérével. Akkor megismered majd teljesen saját népedet, és megtudod, milyen város vár rád. Ég veled immár, a harmatos éjszaka megfordítja kocsiját, és érzem a kegyetlen napkelte szilaj lovainak leheletét.

II. FELADATSOR

Általános tudnivalók:

Ahol teljes szótári alak megadása a feladat, csak hibátlan és hiánytalan megoldásra lehet pontot adni (részpont nem adható). Hasonlóképpen, ahol ragozott szóalakokat kell megadni, csak hibátlan és hiánytalan megoldás fogadható el.

1. Egyeztesse a megadott főnévvel a zárójelben lévő névmást és melléknevet! (6 pont)

(is, ea, id) arma (vetus, veteris)	<i>ea arma vetera</i>	1+1 pont
(ille, illa, illud) montis (altus 3)	<i>illius montis alti</i>	1+1 pont
(hic, haec, hoc) pace (similis 2)	<i>hac pace simili</i>	1+1 pont

2. Határozza meg az igealakokat! Csak teljes és hibátlan megoldásért kaphat 1 pontot. (6 pont)

peterem	<i>praet. impf. coni. act. Sg/1.</i>	1 pont
respondebitur	<i>fut. impf. ind. pass. Sg/3.</i>	1 pont
nesciebas	<i>praet. impf. ind. act. Sg/2.</i>	1 pont
tractus 3 erit	<i>fut. perf. ind. pass. Sg/3.</i>	1 pont
taculistis	<i>praes. perf. ind. act. Pl/2.</i>	1 pont
scripsissent	<i>praet. perf. coni. act. Pl/3.</i>	1 pont

3. a) Adja meg az alábbi I. imperativusok egyes, illetve többes számú megfelelőjét! (1,5 pont)

<i>veni!</i>	<i>venite!</i>	0,5 pont
<i>fac!</i>	<i>facite!</i>	0,5 pont
<i>vide!</i>	<i>videte!</i>	0,5 pont

b) Párosítsa össze a latin szavakat a magyar jelentéssel! (1,5 pont)

1. audies	a. hallottad	<i>1 – c</i>	0,5 pont
2. audias	b. halld meg	<i>2 – b</i>	0,5 pont
3. audiebas	c. hallani fogsz	<i>3 – a</i>	0,5 pont

4. Egészítse ki a táblázatot! (Melléknév mellé csak melléknevet, adverbium mellé csak adverbiumot írjon!) (8 pont)

<u>Alapfok</u>	<u>Középfok</u>	<u>Felsőfok</u>	
<i>latus 3</i>	<i>latior, -ius</i>	<i>latissimus 3</i>	1+1 pont
<i>similis 2</i>	<i>similior, -ius</i>	<i>simillimus 3</i>	1+1 pont
<i>recte</i>	<i>rectius</i>	<i>rectissime</i>	1+1 pont
<i>bene</i>	<i>melius</i>	<i>optime</i>	1+1 pont

5. Milyen igeneves szerkezetet ismer fel a mondatokban? (4 pont)

Te in urbem Romam venisse audio.	<i>accusativus cum infinitivo</i>	1 pont
Hoc homine loquente pueri rident.	<i>ablativus absolutus</i>	1 pont
Puella canem metuens domum fugit.	<i>participium coniunctum</i>	1 pont
Augustus populos barbaros vicisse dicitur.	<i>nominativus cum infinitivo</i>	1 pont

6. Milyen alárendelő mondatokat ismer fel az alábbi összetett mondatokban? (3 pont)

Pater meus interrogat me, ubi cras futura sim.	<i>kérdő tárgyi mm. / függő kérdés</i>	1 pont
Beata sum, cum bene illi fecerim.	<i>okhatározói mm. / megengedő mm.</i>	1 pont
Amicus meus in Italiam proficiscitur, ut monumenta Romae videat.	<i>célhatározói mm.</i>	1 pont

7. Írja le a szavak ellentétes jelentésű párját! (2 pont)

brevis 2	<i>longus 3</i>	1 pont
hostis, -is m.	<i>amicus, -i m. / amica, -ae f.</i>	1 pont

8. Képezzen az igéből latin főnevet! Mit jelent a létrejött főnév? (3 pont)

<u>Ige</u>	<u>Főnév</u>	<u>Jelentése</u>	
orior 4	<i>origo</i>	<i>kezdet</i>	0,5+0,5 pont
impero 1	<i>imperator</i>	<i>fővezér</i>	0,5+0,5 pont
mitto 3	<i>missio</i>	<i>küldetés</i>	0,5+0,5 pont